

RADYASYON MARUZİYETİ

Editör

Doç. Dr. Sema YILMAZ RAKICI

© Copyright 2022

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN	Sayfa ve Kapak Tasarımı
978-625-8155-42-6	Akademisyen Dizgi Ünitesi
Kitap Adı	Yayıncı Sertifika No
Radyasyon Maruziyeti	47518
Editör	Baskı ve Cilt
Doç. Dr. Sema YILMAZ RAKICI ORCID iD: 0000-0002-5543-9761	Vadi Matbaacılık
Yayın Koordinatörü	Bisac Code
Yasin DİLMEN	MED080000
	DOI
	10.37609/akya.1796

UYARI

Bu üründe yer alan bilgiler sadece lisanslı tıbbi çalışanlar için kaynak olarak sunulmuştur. Herhangi bir konuda profesyonel tıbbi danışmanlık veya tıbbi tanı amacıyla kullanılmamalıdır. Akademisyen Kitabevi ve alıcı arasında herhangi bir şekilde doktor-hasta, terapist-hasta ve/veya başka bir sağlık sunum hizmeti ilişkisi oluşturmaz. Bu ürün profesyonel tıbbi kararların eşleniği veya yedeği değildir. Akademisyen Kitabevi ve bağlı şirketleri, yazarları, katılımcıları, partnerleri ve sponsorları ürün bilgilerine dayalı olarak yapılan bütün uygulamalardan doğan, insanlarda ve cihazlarda yaralanma ve/veya hasarlardan sorumlu değildir.

İlaçların veya başka kimyasalların reçete edildiği durumlarda, tavsiye edilen dozunu, ilacın uygulanacak süresi, yöntemi ve kontraendikasyonlarını belirlemek için, okuyucuya üretici tarafından her ilaca dair sunulan güncel ürün bilgisini kontrol etmesi tavsiye edilmektedir. Dozun ve hasta için en uygun tedavinin belirlenmesi, tedavi eden hekimin hastaya dair bilgi ve tecrübelerine dayanarak oluşturmaya, hekimin kendi sorumluluğundadır.

Akademisyen Kitabevi, üçüncü bir taraf tarafından yapılan ürüne dair değişiklikler, tekrar paketlemeler ve özelleştirmelerden sorumlu değildir.

GENEL DAĞITIM

Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A Yenışehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

Önsöz

Bir sonraki kitabınız ne zaman çıkacak? Denildiğinde ihtiyaçlara cevap veren kitaplara öncülük etmeye başladığımızı anladım. Bu kitap projesi ile yaptığımız, kliniklerde çalışan hekimler olarak ihtiyaçların gün yüzüne çıkardığı en ufak ayrıntılar ve bunlarla başa çıkmak için sarf ettiğimiz gayretlerin kitaba dönüştürülmesi oldu.

Genel olarak yazılan radyasyon onkoloji kitaplarının aksine bu kitap; iyonize radyasyonun etkileri kadar, radyoterapinin yan etkilerinin çözümünde multidisipliner yaklaşım gereksiniminden yola çıkarak neredeyse tüm disiplinlerin katılımı ile yazıldı. Radyasyona dahil temel konular, radyasyonun patolojisi, radyasyon radyolojisi, akut radyasyon maruziyeti, radyoterapi sonrası cerrahi zorlukları ve radyasyondan korunma ana bölümler altında seçilmiş konular anlatıldı. Radyasyon maruziyetine dair temel konular radyasyon onkologları ve sağlık fizikçileri tarafından anlatılırken, olası nükleer ya da radyasyon kazalarında tıbbi acil yaklaşım acil hekimleri, radyasyon yanıkları dermatologlar, radyasyon maruziyetinin akciğer komplikasyonları göğüs hastalıkları uzmanları, radyoterapinin neden olduğu radyolojik tanı zorlukları radyologlar, radyoterapi sonrası cerrahi zorluklarına yaklaşım genel cerrahi, kalp damar cerrahisi, beyin cerrahisi, ortopedi uzmanları tarafından anlatıldı. Radyasyon maruziyetinin çocuk hastalar, endokrin, genetik, psikolojik ve fizyolojik sistemler üzerine olan etkileri; pediatri, psikiyatri, fizyolog ve tıbbi genetik uzmanları tarafından anlatılırken, radyoterapi alan hastalarda yaşam konforunu artırıcı yaklaşımlar fizik tedavi ve rehabilitasyon uzmanı hekimler tarafından anlatıldı. Deney hayvanlarında radyasyonla ilgili çalışmalar ve radyasyon tarafından indüklenen kanser rat modelleri veteriner-histologlar tarafından anlatıldı. Radyasyondan korunma farkındalığı ve radyasyon maruziyeti bilincinin "multiprofesyonel ekiplerarası eğitim modeli" kullanılarak oluşturulabileceği tıp eğitimi anabilim dalı hocaları tarafından anlatıldı.

Okuyucuya sunmuş olduğumuz bu kitapta günlük pratikte sıklıkla karşılaştığımız sorunlara pratik çözümler sunacak yol gösterici ilkelere sahip tanımlayıcı ve uygulanabilir çözümler sunulmuştur. Radyasyon onkologları, radyolog ve nükleer tıpçılar, tıp öğrencileri ve iyonize radyasyonla çalışan tüm hekimler başta olmak üzere tüm sağlık profesyonellerinin faydalanacağı bir kitap olarak muazzam bir şekilde teknolojik gelişmelerin ve bilimin ışığında büyümekte olan radyasyon onkolojisi referans kitaplar kütüphanesinde yer alacağına inanıyorum.

Doç. Dr. Sema YILMAZ RAKICI

İçindekiler

KISIM 1 TEMEL KONULAR

BÖLÜM 1	Radyasyon Maruziyeti Farkındalığı ve Son Sınıf Tıp Öğrencileri Üzerinden Oluşturulması	3
	<i>Sema Yılmaz RAKICI</i> <i>Burak UZUNİBRAHİMOĞLU</i>	
BÖLÜM 2	Tıpta İyonize Radyasyon Farkındalığı Eğitimi	19
	<i>Çiğdem KANBUROĞLU</i>	
BÖLÜM 3	Atomlar, Çekirdekler ve Radyoaktivite	31
	<i>Ahmet Fatih ORUÇ</i> <i>Şule Karabulut GÜL</i>	
BÖLÜM 4	İyonize Radyasyona Maruz Kalma Kaynakları	43
	<i>Hilal KIZILTUNÇ ÖZMEN</i> <i>Burcu ALAN</i>	
BÖLÜM 5	Nükleer Tıpta Hastanın Maruz Kaldığı Radyasyon ve Radyasyondan Korunma	53
	<i>Canan YAVRUOĞLU</i>	
BÖLÜM 6	Radyonüklidlerle Görüntüleme ve Tedavide Radyasyon Maruziyeti	61
	<i>Demet NAK</i>	
BÖLÜM 7	Radyoaktif Atık Yönetimi	77
	<i>Sibel GÖKSEL</i>	
BÖLÜM 8	Işın Üretimi: Radyoterapi: Megavoltaj Hızlandırıcılar	83
	<i>Emel HACİİSLAMOĞLU</i>	
BÖLÜM 9	Radyasyon Tespiti ve Ölçümü	93
	<i>Yunus ÇINAR</i>	
BÖLÜM 10	Radyasyon Dozimetrisi	111
	<i>Mehmet EREN</i>	
BÖLÜM 11	Brakiterapi Gerçekten de Normal Dokular İçin Minimum Doz mu? Brakiterapi Kazaları, Dozimetrisi	123
	<i>Gonca HANEDAN USLU</i>	
BÖLÜM 12	Bilgisayarlı Tomografide Bireysel Organ Dozlarının Hesaplanması	135
	<i>Hasan GÜNDOĞDU</i>	
BÖLÜM 13	Pozitron Emisyon Tomografisinin Uzun Dönem Yan Etkileri	149
	<i>Ogün BÜLBÜL</i>	
BÖLÜM 14	Radyasyon Biyolojisi, Radyobiyoloji	155
	<i>Hüseyin TEPETAM</i>	

BÖLÜM 15	Radyasyona Organ ve Sistemlerin Tepkisi	185
	<i>Dilek UNAL</i>	
BÖLÜM 16	Radyasyonun Nörofizyolojik Etkileri	193
	<i>Sinan SARAL</i>	
BÖLÜM 17	Düşük Doz Radyasyonun Etkileri	199
	<i>Duygu GEDİK</i> <i>Ayşe ALTINOK</i>	
BÖLÜM 18	Radyasyon Maruziyetinde DNA ve Kromozom Hasarları-Onarım Mekanizmaları	209
	<i>Özlem AYNACI</i>	

KISIM 2 TERAPÖTİK RADYASYON SONRASI SIK GÖRÜLEN YAN ETKİLER VE TEDAVİLERİ

BÖLÜM 19	Radyasyona Spesifik Organ Sistem Yanıtları, Normal Doku Genel Tepkileri	223
	<i>Burcu ALAN</i> <i>Hilal KIZILTUNÇ ÖZMEN</i>	
BÖLÜM 20	Baş Boyun Radyoterapisi Sonrası Tükürük Bezi Disfonksiyonu, Kserostomi Alınması Gereken Önlemler	239
	<i>Zerrin ÖZERGİN COŞKUN</i>	
BÖLÜM 21	Baş Boyun Radyoterapilerine Bağlı Oral Mukozitler	249
	<i>Zerrin ÖZERGİN COŞKUN</i>	
BÖLÜM 22	Radyasyonun Oküler Komplikasyonları	257
	<i>Fatma SÜMER</i>	
BÖLÜM 23	Radyasyon Maruziyetinin Psikolojik Etkileri	265
	<i>Meltem PUŞUROĞLU</i>	
BÖLÜM 24	Radyoterapi Sonrası Yan Etki İçin Puanlama Sistemleri	273
	<i>Emine CANYILMAZ</i>	
BÖLÜM 25	Kraniyal Radyotoksisite	299
	<i>Feryal KARACA</i>	
BÖLÜM 26	Kranial Işınlamalar Sonrası Beyin Cerrahisi Ameliyatlarındaki Zorluklar ve Işınlamaların Santral Sinir Sistemi Üzerindeki Geç Yan Etkileri	307
	<i>Vaner KÖKSAL</i>	
BÖLÜM 27	Kranial Radyonekroz ve Tedavisi	315
	<i>Osman Ersegun BATÇIK</i>	
BÖLÜM 28	Radyoterapi Sonrası Baş Boyun Cerrahisinde Zorluklar	325
	<i>Özlem ÇELEBİ ERDİVANLI</i>	

BÖLÜM 29	Baş Boyun Bölgesinde Radyoterapi Sonrası Değişiklikler ve Karotis Değerlendirilmesi	337
	<i>Özlem ÇELEBİ ERDİVANLI</i>	
BÖLÜM 30	Radyoterapi Sonrası Gastrointestinal Sistem Cerrahisi	349
	<i>M. Kadri ÇOLAKOĞLU</i> <i>Alper GÜVEN</i>	
BÖLÜM 31	Tedaviye Sekonder İskelet Sistemi Bozuklukları, Tedavisi ve Alınacak Önlemler	355
	<i>Rıfat ŞAHİN</i>	
BÖLÜM 32	Radyoterapinin Kardiyak Komplikasyonları ve Kalp Damar Cerrahisi Açısından Zorlukları	367
	<i>Doğuş HEMŞİNLİ</i> <i>Hüsnüye SARIYILDIZ</i> <i>Şaban ERGENE</i> <i>Sedat Ozan KARAKİŞİ</i>	
BÖLÜM 33	Radyoterapinin Vasküler Komplikasyonları ve Alınacak Önlemler	381
	<i>Hüsnüye SARIYILDIZ</i> <i>Doğuş HEMŞİNLİ</i> <i>Sedat Ozan KARAKİŞİ</i> <i>Şaban ERGENE</i>	
BÖLÜM 34	Radyasyon Nefriti	401
	<i>Fatma SERT</i>	
BÖLÜM 35	Radyoterapinin Pulmoner Komplikasyonları	411
	<i>SONGÜL ÖZYURT</i>	
BÖLÜM 36	Radyodermatit	419
	<i>İbrahim Etem ARICA</i> <i>Seda NİŞANCI</i>	
BÖLÜM 37	Çocukluk Çağında Radyasyon Maruziyeti ve Duyarlılığı	433
	<i>Semiha ÇAKMAK</i>	
BÖLÜM 38	Pediyatrik Hastaların Radyoterapisinde Radyasyon Maruziyetinin Gelecekteki Sorunları	445
	<i>Burak ERDEMCİ</i>	
BÖLÜM 39	Çocukluk Çağı Kanserlerinde Radyoterapinin Psikiyatrik Etkileri	457
	<i>Esra HOŞOĞLU</i>	
BÖLÜM 40	Radyoterapinin Endokrinolojik Komplikasyonları	471
	<i>Saliha AHMETOĞLU</i>	
BÖLÜM 41	Non İyonizan Radyasyonun Nörolojik Etkileri	493
	<i>Arzu ALDEMİR ATMACA</i>	
BÖLÜM 42	Radyoterapi Sonrası Yaşam Konforunu İyileştirecek Fizik Tedavi Rehabilitasyon Programları ve Alınacak Önlemler	501
	<i>Gonca ÖZDEN</i>	

BÖLÜM 43	Radyasyon Maruziyetinin Onkogenler Üzerine Etkileri	509
	<i>Şenol ÇİTLİ</i>	
BÖLÜM 44	Radyasyona Bağlı Karsinogenez	517
	<i>Zümrüt BAHAT</i>	
BÖLÜM 45	Radyasyonun Kadın Fertilitesi Üzerine Etkileri	523
	<i>Yeşim BAYOĞLU TEKİN</i>	
BÖLÜM 46	Onkofertilite ve Radyasyon	543
	<i>Duygu KAVAK</i>	
BÖLÜM 47	Gebe ve Emzirenlerde Görüntülemeler ve Potansiyel Hamile Hastalar	549
	<i>Ergül DEMİRÇİVİ</i>	
BÖLÜM 48	Gebelerde Acil Ürolojik İşlemlerde Radyasyon İçeren Girişimler	553
	<i>Fırat AKDENİZ</i>	
BÖLÜM 49	Erkeklerde Radyasyon ve İnfertilite	557
	<i>Hüseyin EREN</i> <i>Selim YAZAR</i>	

KISIM 3 AKUT RADYASYON MARUZİYETİ

BÖLÜM 50	Radyolojik ve Nükleer Terörizm	567
	<i>Telat AKSU</i>	
BÖLÜM 51	Radyasyon Kazaları	581
	<i>Özgür ALTIŞDÖRTOĞLU</i>	
BÖLÜM 52	Radyasyona Maruz Kalan Hastaların Acil Olarak İlk Yaklaşım	591
	<i>Özlem BİLİR</i>	
BÖLÜM 53	Acut Radyasyon Sendromunda Hemşirelik Bakımı	607
	<i>Vacide AŞIK ÖZDEMİR</i>	
BÖLÜM 54	Acut Radyasyon Sendromunda Destekleyici Bakım, TBI Ölümcüllüğü, Kök Hücre Kurtarma Tedavisi	617
	<i>Begüm ÖKTEN</i>	
BÖLÜM 55	Acut Radyasyon Sendromu Tanımı	625
	<i>Alparslan SERARSLAN</i>	
BÖLÜM 56	Prodromal Radyasyon Sendromu, Lethal ve Subletal Dozlar ve Terapötik Yaklaşım	633
	<i>Ela DELİKGÖZ SOYKUT</i>	
BÖLÜM 57	Acut Radyasyon Sendromunda Hematopoetik Sendromu ve Terapötik Yaklaşım	645
	<i>Elanur KARAMAN</i>	
BÖLÜM 58	Acut Radyasyon Sendromu veya Total Vücut Işınlamasında Profilaktik veya Terapötik Antibiyoterapi	653
	<i>İlknur Esen YILDIZ</i>	

BÖLÜM 59	Gastrointestinal Sendrom ve Medikal Terapotik Yaklaşım	661
	<i>Elif SAĞ</i>	
BÖLÜM 60	Akciğerlerde Akut Radyasyon Hasarı	669
	<i>Neslihan ÖZÇELİK</i> <i>Kübra UYAR ER</i>	
BÖLÜM 61	Radyasyon Maruziyetinin Sebep Olduğu Gastrointestinal Hasarın Cerrahi Yönetimi	679
	<i>Gökhan DEMİRAL</i>	
BÖLÜM 62	Akut Radyasyon Sendromunda Analjezi	693
	<i>Başar ERDİVANLI</i>	
BÖLÜM 63	İntraoperatif Radyoterapi Sırasında Anestezi	703
	<i>Şule BATÇIK</i>	

KISIM 4 RADYASYON MARUZİYETİNİN PATOLOJİSİ

BÖLÜM 64	Normal Dokunun Radyasyon Sonrası Erken ve Geç Patolojik Yanıtları	715
	<i>Hatice KÜÇÜK</i>	
BÖLÜM 65	Yüksek Doz Radyasyona Dokunun Patolojik Cevabı	725
	<i>Gülname FİNDİK GÜVENDİ</i>	
BÖLÜM 66	Tedavi Sonrası Onkolojik Olarak Patolojik Yanıtın Değerlendirilmesi ve Tümör Regresyon Derecelendirme Sistemleri	733
	<i>Mürüvvet AKÇAY ÇELİK</i>	
BÖLÜM 67	Radyasyonla İlişkili Kanserlerin Histopatolojik Özellikleri ve Moleküler İmzaları	741
	<i>Fikret DİRİLENOĞLU</i>	

KISIM 5 RADYASYON MARUZİYETİNİN RADYOLOJİSİ

BÖLÜM 68	Görüntüleme Yöntemlerinde Radyasyon Maruziyeti	755
	<i>Nur HÜRİSOY</i>	
BÖLÜM 69	Meme Kanserli Hastalarda Radyoterapi Sonrası Görüntülemelerde Yaşanan Zorluklar	763
	<i>Filiz TAŞÇI</i>	
BÖLÜM 70	Çocukluk Çağı Kanserlerinde Radyoterapi Sonrası Radyoloji Filmlerde Radyasyonun İzleri	781
	<i>Uğur KESİMAL</i>	
BÖLÜM 71	Radyoterapi Alan Hastalarda Geç Dönem Radyoloji Filmlerinde Radyasyonun İzleri	789
	<i>Fatma BEYAZAL ÇELİKER</i>	
BÖLÜM 72	Radyoterapi Sonrası Beyinde Radyolojik Değişiklikler Tümör Psödoprogresyonu ve Radyasyon Nekrozu	801
	<i>Hande Melike BÜLBÜL</i>	

KISIM 6 RADYASYONDAN KORUNMA VE AZ BİLİNEREN KONULAR

BÖLÜM 73	Radyasyondan Korunma	815
	<i>Sümerya DURU BİRGİ</i>	
BÖLÜM 74	Pediyatrik Kateterizasyon Gibi Radyolojik Girişimsel İşlerde Hasta Hazırlığı Radyasyon Maruziyeti ve Korunma Yolları	821
	<i>Hüseyin KARADAĞ</i>	
BÖLÜM 75	Erişkinde Girişimsel Radyolojik İşlemlerde Radyasyon Maruziyeti ve Korunma Yolları	827
	<i>Erdem BİRGİ</i>	
BÖLÜM 76	İntraoperatif Radyoterapide Radyasyon Maruziyeti ve Cerrahların Dikkat Etmesi Gereken Durumlar	835
	<i>Mikail UYAN</i>	
BÖLÜM 77	Radyoterapi Sonrası Operasyonlarda Anestezi Hazırlığı ve Perioperatif Dikkat Edilmesi Gereken Durumlar	847
	<i>Tolga KOYUNCU</i>	
BÖLÜM 78	Ameliyathane Ortamında Radyasyon Maruziyeti ve Güvenliği	855
	<i>Leyla KAZANCIOĞLU</i>	
BÖLÜM 79	Radyasyonun Sterilizasyonda Kullanımı	863
	<i>İlkay BAHÇECİ</i>	
BÖLÜM 80	Gıdalarda Radyasyon İzleri ve Sağlık Üzerine Etkileri	881
	<i>Pınar Naile ÖĞÜTEN</i>	
BÖLÜM 81	Erişkin Kardiyoloji Pratiğinde Radyasyon Maruziyeti ve Maruziyeti Azaltma Önlemleri	889
	<i>Hüseyin DURAK</i>	
BÖLÜM 82	Radyasyona Maruz Kalmanın Potansiyel Kaynakları ve Radyasyon Kirliliği	901
	<i>Cüneyt ARDIÇ Kerem UZUN</i>	
BÖLÜM 83	Radyasyon Hasarının Komplikasyonlarının Yönetiminde Geleneksel ve Tamamlayıcı Tıp	907
	<i>Başar ERDİVANLI</i>	
BÖLÜM 84	Radyasyonun Dokularda Neden Olduğu Toksisitenin Üzerine Yapılan Bilimsel Çalışmalara Histopatolojik Bir Bakış	919
	<i>Tolga MERCANTEPE</i>	
BÖLÜM 85	Radyasyon Tarafından İndüklenen Kansere Rat Modelleri	925
	<i>Hamit YILMAZ Levent TÜMKAYA</i>	
BÖLÜM 86	Tıpta İyonize Radyasyon Maruziyeti Durumlarında Aydınlatılmış Onam Formları	935
	<i>Özge ÖZDEMİR</i>	

Yazarlar

Prof. Dr. Yeşim BAYOĞLU TEKİN

Sağlık Bilimleri Üniversitesi Trabzon Tıp Fakültesi Kadın Hastalıkları ve Doğum AD

 0000-0003-0865-3201

Prof. Dr. Levent TÜMKAYA

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Tıp Fakültesi Histoloji ve Embriyoloji AD Rize.

 0000-0002-2814-5194

Doç. Dr. Ayşe ALTINOK

Medical Park Bahçelievler Hastanesi

 0000-0002-0399-7569

Doç. Dr. Cüneyt ARDIÇ

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi Aile Hekimliği Bölümü

 0000-0001-8018-9314

Doç. Dr. Özlem BİLİR

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Tıp Fakültesi Acil Tıp AD

 0000-0001-9016-1665

Doç. Dr. Erdem BİRGİ

Sağlık Bilimleri Üniversitesi Ankara Dışkapı Yıldırım Beyazıt Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Radyoloji Kliniği

 0000-0001-7808-7300

Doç. Dr. Emine CANYILMAZ

KTÜ Tıp Fakültesi Radyasyon Onkolojisi AD

 0000-0002-0736-1293

Doç. Dr. Zerrin ÖZERGİN COŞKUN

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Kulak Burun Boğaz AD

 0000-0003-3423-6938

Doç. Dr. Fatma BEYAZAL ÇELİKER

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Tıp Fakültesi Radyoloji AD

 0000-0002-5420-9825

Doç. Dr. M. Kadri ÇOLAKOĞLU

Ankara Şehir Hastanesi, Gastroenteroloji Cerrahisi Kliniği

 0000-0002-6283-943X

Doç. Dr. Gökhan DEMİRAL

RTEÜ Tıp Fakültesi Genel Cerrahi AD

 0000-0003-2807-5437

Doç. Dr. Başar ERDİVANLI

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Anesteziyoloji ve Reanimasyon AD

 0000-0002-3955-8242

Doç. Dr. Özlem ÇELEBİ ERDİVANLI

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Kulak Burun Boğaz Hastalıkları AD

 0000-0001-9245-1551

Doç. Dr. Hüseyin EREN

UroEREN Klinik

 0000-0002-1406-8781

Doç. Dr. Şule KARABULUT GÜL

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Kartal Dr.Lütfi Kırdar Şehir Hastanesi SUAM

 0000-0003-4219-8900

Doç. Dr. Gülname FINDIK GÜVENDİ

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi Patoloji AD

 0000-0001-9370-4880

Doç. Dr. Emel HACİİSLAMOĞLU

KTÜ Tıp Fakültesi Radyasyon Onkolojisi AD

 0000-0003-3411-2142

Doç. Dr. Vaner KÖKSAL

Samsun Üniversitesi Tıp Fakültesi Samsun Eğitim ve Araştırma Hastanesi Beyin Cerrahisi AD

 0000-0002-4902-5298

Doç. Dr. Tolga MERCANTEPE

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Histoloji ve Embriyoloji AD

 0000-0002-8506-1755

Doç. Dr. Hilal KIZILTUNÇ ÖZMEN

Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi Radyasyon Onkolojisi AD

 0000-0003-0695-0931

Doç. Dr. Songül ÖZYURT

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Göğüs Hastalıkları AD

 0000-0002-9768-1425

Doç. Dr. Neslihan ÖZÇELİK

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Göğüs Hastalıkları AD

 0000-0002-4672-6179

Doç. Dr. Pınar Naile ÖĞÜTEN

Ordu Üniversitesi Tıp Fakültesi Histoloji ve Embriyoloji AD

 0000-0002-4154-4675

Doç. Dr. Sema YILMAZ RAKICI

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Tıp Fakültesi Radyasyon Onkolojisi AD

 0000-0002-5543-9761

Doç. Dr. Elif SAĞ

İstanbul Tıp Fakültesi, Çocuk Gastroenteroloji, Hepatoloji ve Beslenme BD

 0000-0003-3069-2872

Doç. Dr. Fatma SERT

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi

 0000-0001-6052-8614

Doç. Dr. Dilek UNAL

İstanbul Medipol Üniversitesi Tıp Fakültesi Radyasyon Onkolojisi AD

 0000-0002-5080-5320

Doç. Dr. İlknur Esen YILDIZ

RTEÜ Tıp Fakültesi ve Eğitim Araştırma Hastanesi

 0000-0003-2987-0483

Opr. Dr. Fırat AKDENİZ

Özel Trabzon 7M Hastanesi Üroloji Kliniği

 0000-0002-0806-5090

Opr. Dr. Alper GÜVEN

Ankara Şehir Hastanesi, Gastroenteroloji Cerrahisi Kliniği

 0000-0002-0886-8088

Opr. Dr. Duygu KAVAK

Kanuni Eğitim Araştırma Hastanesi, Kadın Hastalıkları ve Doğum AD Jinekolojik Onkoloji Cerrahisi BD

 0000 0002 9977 6567

Dr. Öğr. Gör. Telat AKSU

19 Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi Radyasyon Onkolojisi Bölümü

 0000-0002-0806-5090

Dr. Öğr. Üyesi, İbrahim Etem ARICA

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Tıp Fakültesi, Deri ve Zührevi Hastalıklar AD

 0000-0003-2733-2534

Dr. Öğr. Üyesi Arzu ALDEMİR ATMACA

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Nöroloji AD

 0000-0002-7492-712X

Dr. Öğr. Üyesi Özlem AYNACI

KTÜ Tıp Fakültesi Radyasyon Onkolojisi AD

 0000-0002-1799-5521

Dr. Öğr. Üyesi Zümrüt BAHAT

KTÜ Tıp Fakültesi Radyasyon Onkolojisi AD

 0000-0002-1636-9393

Dr. Öğr. Üyesi İlkay BAHÇECİ

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Mikrobiyoloji ve Klinik Mikrobiyoloji AD

 0000-0003-3662-1629

Doç. Dr. Osman Ersegun BATÇIK

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Tıp Fakültesi, Beyin ve Sinir Cerrahisi AD

 0000-0001-8817-2808

Dr. Öğr. Gör. Şule BATÇIK

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Tıp Fakültesi, Anesteziyoloji ve Reanimasyon AD

 0000-0003-1110-6786

Dr. Öğr. Üyesi Mürüvvet AKÇAY ÇELİK

Ordu Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıbbi Patoloji AD

 0000-0002-0335-4045

Dr. Öğr. Üyesi Şenol ÇİTLİ

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıbbi Genetik AD

 0000-0001-6226-4712

Dr. Öğr. Üyesi Fikret DİRİLENOĞLU

Yakın Doğu Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Tıbbi Patoloji AD

ID 0000-0003-2021-6186

Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin DURAK

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Tıp Fakültesi, Kardiyoloji AD

ID 0000-0002-8248-5966

Dr. Öğr. Üyesi Burak ERDEMCİ

Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi Radyasyon Onkolojisi AD

ID 0000-0001-9949-5493

Dr. Öğr. Üyesi Şaban ERGENE

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Tıp Fakültesi Kalp ve Damar Cerrahisi AD

ID 0000-0003-1806-3168

Uzm. Dr. Saliha AHMETOĞLU

Trabzon Kanuni Eğitim Araştırma Hastanesi, Çocuk Endokrinoloji Kliniği

ID 0000-0002-0806-5090

Dr. Öğr. Üyesi Sibel GÖKSEL

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Tıp Fakültesi Nükleer Tıp AD

ID 0000-0003-2584-1386

Dr. Öğr. Üyesi Hasan GÜNDOĞDU

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Tıp Fakültesi, Radyoloji AD

ID 0000-0003-0858-7304

Dr. Öğr. Üyesi Doğuş HEMŞİNLİ

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Tıp Fakültesi Kalp ve Damar Cerrahisi AD

ID 0000-0002-0033-6220

Dr. Öğr. Üyesi Nur HÜRİSOY

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Tıp Fakültesi Radyoloji AD

ID 0000-0001-5059-2268

Dr. Öğr. Üyesi Sedat Ozan KARAKIŞI

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Tıp Fakültesi Kalp ve Damar Cerrahisi AD

ID 0000-0002-0055-7496

Dr. Öğr. Üyesi Leyla KAZANCIOĞLU

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Tıp Fakültesi, Anesteziyoloji ve Reanimasyon AD

ID 0000-0002-3833-0692

Dr. Öğr. Üyesi Tolga KOYUNCU

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Tıp Fakültesi, Anesteziyoloji ve Reanimasyon AD

ID 0000-0002-0019-9684

Dr. Öğr. Üyesi Hatice KÜÇÜK

Sağlık Bilimleri Üniversitesi Trabzon Kanuni Eğitim Araştırma Hastanesi, Patoloji Kliniği

ID 0000-0002-3724-9104

Dr. Öğr. Üyesi Vacide AŞIK ÖZDEMİR

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, İç Hastalıkları Hemşireliği AD

ID 0000-0001-6421-1518

Dr. Öğr. Üyesi Meltem PUŞUROĞLU

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Ruh sağlığı ve Hastalıkları

ID 0000-0002-1970-3262

Dr. Öğr. Üyesi Alparslan SERARSLAN

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi, Radyasyon Onkolojisi AD

ID 0000-0001-5985-2484

Dr. Öğr. Üyesi Rifat ŞAHİN

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Ortopedi ve Travmatoloji AD

ID 0000-0002-0609-5069

Dr. Öğr. Üyesi Filiz TAŞÇI

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Tıp Fakültesi Radyoloji AD

ID 0000-0002-8981-171X

Dr. Öğr. Üyesi Gonca HANEDAN USLU

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Tıp Fakültesi Radyasyon Onkolojisi AD

ID 0000-0002-9722-9607

Dr. Öğr. Üyesi Mikail UYAN

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Tıp Fakültesi Genel Cerrahi AD

ID 0000-0003-4595-4345

Dr. Seda NİŞANCI

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Tıp Fakültesi, Deri ve Zührevi Hastalıklar AD

ID 0000-0003-0557-556X

Uzm. Dr. Burcu ALAN

Antalya Eğitim-Araştırma Hastanesi Radyasyon Onkolojisi Kliniği

ID 0000-0003-3429-0942

Uzm. Dr. Özgür ALTIŞDÖRTOĞLU

Yakın Doğu Üniversitesi Tıp Fakültesi, Radyasyon Onkolojisi AD Kıbrıs.

ID 0000-0003-0683-544X

Uzm. Dr. Hande Melike BÜLBÜL

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi Radyoloji Bölümü

ID 0000-0001-9492-093X

Uzm. Dr. Ogün BÜLBÜL

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Tıp Fakültesi Nükleer Tıp AD

ID 0000-0002-4154-8801

Uzm. Dr. Ergül DEMİRÇİVİ

İstanbul Göztepe Prof Dr Süleyman Yalçın Şehir Hastanesi, Kadın Hastalıkları ve Doğum Kliniği,

ID 0000-0002-4448-3863

Uzm. Dr. Duygu GEDİK

Kartal Doktor Lütfü Kırdar Şehir Hastanesi, Radyasyon Onkolojisi Kliniği

ID 0000-0001-6125-4969

Uzm. Dr. Esra HOŞOĞLU

Giresun Üniversitesi Kadın Doğum ve Çocuk Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Kliniği

ID 0000-0003-0090-1389

Uzm. Dr. Feryal KARACA

Adana Şehir Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Radyasyon Onkolojisi Kliniği

ID 0000-0002-1474-1382

Uzm. Dr. Hüseyin KARADAĞ

Samsun Eğitim ve Araştırma Hastanesi Çocuk Kardiyolojisi

ID 0000-0003-4322-6301

Uzm. Dr. Elanur KARAMAN

İç Hastalıkları ve Tıbbi Onkoloji, Özel Medical Park Karadeniz Hastanesi

ID 0000-0002-4264-8214

Uzm. Dr. Uğur KESİMAL

Ankara Eğitim ve Araştırma Hastanesi

ID 0000-0002-7994-5482

Uzm. Dr. Demet NAK

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Nükleer Tıp AD

ID 0000-0002-9756-7788

Uzm. Dr. Ahmet Fatih ORUÇ

İstanbul Onkoloji Hastanesi

ID 0000-0002-6072-4671

Uzm. Dr. Begüm ÖKTEN

İstanbul Eğitim ve Araştırma Hastanesi Radyasyon Onkolojisi Kliniği

ID 0000-0001-7820-2380

Uzm. Dr. Özge ÖZDEMİR

Samsun International Medicana Hastanesi Radyasyon Onkolojisi Kliniği

ID 0000-0002-6256-9812

Uzm. Dr. Gonca ÖZDEN

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Ahi Evren Göğüs Kalp ve Damar Cerrahisi Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Kliniği

ID 0000-0001-9681-7100

Uzm. Dr. Hüsnüye SARIYILDIZ

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Tıp Fakültesi Kalp ve Damar Cerrahisi AD

ID 0000-0002-2693-2637

Uzm. Dr. Ela DELİKGÖZ SOYKUT

SBÜ Samsun Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Radyasyon Onkolojisi Kliniği

ID 0000-0003-1225-8458

Uzm. Dr. Fatma SÜMER

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Göz Hastalıkları AD

ID 0000-0002-4146-8190

Uzm. Dr. Hüseyin TEPETAM

Lütfi Kırdar Kartal Şehir Hastanesi Radyasyon Onkolojisi Kliniği,

ID 0000-0002-6571-4114

Uzm. Dr. Kerem UZUN

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi Aile Hekimliği Bölümü

0000-0001-9087-9335

Uzm. Dr. Canan YAVRUOĞLU

Trabzon Kanuni Eğitim Araştırma Hastanesi Nükleer Tıp Kliniği

0000-0002-8400-4759

Uzm. Dr. Selim YAZAR

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Üroloji

0000-0002-9843-9008

Dr. Sinan SARAL

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Tıp Fakültesi Fizyoloji AD

0000-0002-0961-1903

Öğr. Gör. Dr. Sümerya DURU BİRGİ

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Radyasyon Onkolojisi AD

0000-0003-4260-1018

Öğr. Gör. Dr. Hamit YILMAZ

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu

0000-0002-8324-1891

İntern Dr. Burak UZUNİBRAHİMOĞLU

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Tıp Fakültesi

0000-0002-8651-631X

Öğr. Gör. Semiha ÇAKMAK

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Tıp Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları AD

0000 0002 4699 6160

Öğr. Gör. Yunus ÇINAR

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Radyasyon Onkolojisi AD

0000-0002-8692-8621

Arş. Gör. Kübra UYAR ER

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Göğüs Hastalıkları AD

0000-0001-9730-3419

Öğr. Gör. Mehmet EREN

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Tıp Fakültesi Radyasyon Onkolojisi AD

0000-0002 2936-7901

Öğr. Gör. Çiğdem KANBUROĞLU

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıp Eğitimi AD

0000-0002-2525-7676